

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36 számán.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pft., külföldre évenyenként 4 pft.
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden nagyhasáboz egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetés, hirdetések, reklamációk sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

XLI. *)

1615. B. Radák István	2000 pft urb. pap.
1616. Gróf Desewffy Emil, magyar tudós társaság elnöke ő mellósága öt évig évenként 100 pft öszvesen	500 pftot.
1617. Pekrovinaí Pekri Sándor ur egy dr. aranyat, 16 dr. régi tallért, egy I Napoleon idejéből olasz tallért, egy török ezüst pénz és	100 pft urb. pap.
1618. Pekrovinaí Pekri István ur	100 „ „ „
1619. Pekrovinaí Pekri László ur, fia	50 „ „ „
Dénes részére	100 „ „ „
1620. Herczeg Lajos mérnök ur	100 „ „ „
1621. Margitai Rozália, Antal Imréné	100 „ „ „
1622. A tordai casino	100 „ „ „
1623. Pogány Károly ur	100 „ „ „
1624. Pogány György ur	50 „ „ „
1625. Csengeri Sámuel ev. ref. pap ur egysz. mindenkorra	40 „ „ „
1624. Pintye József ur egysz. mind.	10 „ „ „
1625. Lugossy József debreczeni tanár ur száz dr értékes régi könyvet és egy rendes részv.	5 „ „ „
1626. Szász Károly ur egy rendes r.	5 „ „ „
1627. Szász Róbert ur egy r. r.	5 „ „ „
1628. Demeter Sándor ur 4 dr. római ezüst érmet.	5 „ „ „
1629. Máté János ur egysz. mind.	5 „ „ „
1630. Soos Lajos gyógyszerész ur „Soutteri, Atlas Generalis“ II és III-dik darabja	2 „ „ „
1631. Vítályos György ur egysz. m.	5 „ „ „
1632. Guthy László ur egysz. m.	5 „ „ „
1633. Nedeczky Ferencz ur e. m.	5 „ „ „
1634. Horváth István ur e. m.	2 „ „ „
1635. Gottesmann Adolf ur e. m.	5 „ „ „
1636. Feyeisen Gyula ur e. m.	4 „ „ „
1637. Blocksai István ur e. m.	5 „ „ „
1638. Lyákovits János ur e. m.	5 „ „ „
1639. Jániczky ur egysz. m.	2 „ „ „
1640. Gombos Pál ur e. m.	2 „ „ „
1641. Román, százados ur e. m.	2 „ „ „
1642. Cserszky Antal ur e. m.	1 „ „ „
1643. Weisz Károly ur e. m.	1 „ „ „

*) E lap 88. sz.-ban megjelent muzeumi közl. 1569-ik tétele száma alatt Boér Károly h. Bod Károly olvasandó.

EMLEKBESZÉD

Magyar-Gyerőmonostori

GR. KEMÉNY JÓZSEF

Ravatala felett, a gerendi sírkertben.

(Folytatás.)

A szellemnagyság sehol se jelenkezik magasabb alakban, mint illetően elhatározásban. — Ha a tetterő, elszánt akarat, örök munkásság, miknek gyámkarjai a pórkunyhó születté magasra tör, fényelőzra emelkedik, bámulatot idéznek elé a figyelő közönség lelkében: mennyire felfokoztatik akkor a közfigyelem s méltó elismerés, tisztelet az iránt, ki nagy ösök fénypalotájában pillantván meg a napot, a családi fénykörből kibontakozva, végbúcsút vesz az életkényelmektől, lemond a tekintélyes rangokkal biztató reményről, s a tudományok hű szolgálatába áll, hogy küzdése, éj-nappali munkássága által terjedjen a haza egén a világosságra, s a nemzet a dicsőség fényfokára emelkedhessen. — Ily szellemnagyság előtt, ekkora odaengedélnél méltán hajol meg szívben, lélekben minden jók serege.

A nagy csak a jók tiszteletére vágy,
Melyet nem a fény bábja szerez, hanem
A virtusz, a mely nagy nemének
Czíméhez magasítja lelkét.

Gerendi elszigetelt életében, tudós magányában kezdődik sajátlag munkásságának legnagyobb s nemzeti érdeku időszaka. Emberi erő mindenre nem, sokra is csak ritkán képesül. Tudta ezt a böles férfiú; azért erejét egy munkirányban ereszté hatásknak. Keble angyalának szellemjainak suttogó ezen tündérigék:

„Ott a történet, add rá lelkedet,
Nagy a tanítás, mit ettől vehet;“

már kora ifjúságában a történelmi tanulmányok gazdag mezejére utasíták a szelleműs fiatal. Köztudomásu tény, hogy a

tudományszerető, nagynevű erdélyi kormányzó gr. Bánfi György, ezen catói jellem, oldala mellett hónapokat töltött történelmi régi kéziratok nyomozása s másolásában. Sőt több okunk van hinni, hogy őt évre terjedt bécsi életidejének is tetemes részét, szünőreit kétségkívül, a fővárosi gazdag gyűjtemények ismerésére és saját czéljaival öszhangzó felhasználására fordítá. Ezen irányzatban zsenge korától egész életén keresztül tanult, befeljezendő azt az örökségben, hová 1855. sept. 12-én költözött. Teljes hatvan évet élt, s a halálán kívül minden jók kívánák, vajha tovább élt legyen. Mert ő hazai irodalmunknak közhasznu embere volt, s az ilyenek mindig korán, a közártalmuk mindig későn halnak. Közhasznúságáról vallomást tesznek élte minden útjai, melyeken az emberiséggel, a nemzettel, a hazai irodalommal s önmagával érintkezésbe jött. Mert mindezeket szeretettel ölelte.

A lélek készit nyomról-nyomra kísérni őt élte útjai, hogy lathassuk, hogyan érzett, gondolt, akart, hatott; s vajjon az érdemet méltató szent igazság boros vagy derűs homlokkal áll-e az elszenderült ember hamvain.

A történettudományi irodalom roppant mezejé az, hol gr. Kemény József koszorúkat aratott. Lelkének egyetlen, de erős szenvedélye ezen egy irányban tört ki megosztatlanul már növendék korában. Minden, mit olvasott, jegyeztetett, szerkesztett, irt, gyűjtött, ebben lelte fel végpontját. Ő a történettudományban nem a regényes elbeszélés-gyönyörködtető szépségeit, vagy az óságnak kellemes ábrándozásba ringató felváltó s felalóm fűszerét érezte. Úgy tñnt fel az szép lelke előtt, mint erkölcsi tan és politikai egyszersmind: az élet mestere, az igazság fénye — mint a régi böles; s a világ, itélőszéke, — mint egy újabb böles nevezet, tapasztalati morál az egyéneknek, gyakorlati államtudomány az országos férfiaknak, s Istennek a világ keze által működő igazsága az emberiség felett. De a historia csak úgy teljesítheti e tisztelt, ha az eseményeket, mint a szükségesség és érdek harczeit, az emberi érzések és szenvedélyek befolyásai alatt nyomozza. Azért a részletekben s az okokban van a historia; a pusztá események sora csak csontváz, mely az életterjesztő idegek s munkás izmoknak támaszpólus szolgál.

A historiának illetően fogalmával lelkében, a történettudományokat egész kiterjedésükben művelé; de kiváltképpen Er-

Ragusa, július 1-én, 857. Montenegro hercege, Danilo ő fennsége, párisi utjából szép ajándokot: a „terrorismust“ hozta magával birodalmába. Ő fennsége nem küldi ugyan az alvó ágyaiból felrögtönözött honfiakat, minden itélet nélkül, csoportonként deportatoria, mert csakhamar úgy járna, mint az ivetői királynak mondotta böles ministere, kevés idő alatt nem volna, ki adót fizessen, s e kívül a küldésre hajó s költség kívántatnék, a mi neki nincs; tehát azt, ki iránt gyanuja van, vagy kinek vagyonát a la Tiberius, elkapdosni vágyik, minden pör s itélet nélkül gyalázatosan végezteti ki, mert ő, a mint mondja „Isten kegyéből“ Montenegro korlátlan ura. — Kétségkívül az ilyen esetre mondotta a Lafontain istene a mesében: „que diable m'enporte si j'en sais quelque chose.“*)

Az alatt, míg Montenegro vladikája Párisban mulatott, ott-hon népe föllázadott, kétfelé szakadt; egyik része épp az ő fivére, Petrovicsnak — kit, a mint tudatik, minap Konstatinápoly utcáján, a serviai consul titkára oldala mellett meggyilkoltatott, — főnöksége alatt azt határozta, hogy ő fennségét ne engedjék többé Montenegroba jönni. Ámde e rész a kisebb volt, s nem bizott erejében, tehát jónak tartotta Danilo hazajövetelét nem várva, az osztrák földre, s nevezetesen a szomszéd Cattaroba, Canaleba stb. menekülni. A herceg még Párisból táviratilag rendelkezett, hogy hű népe jöjjön elfogadására országba szélére. Ez ügyis történt. 800 montenegroi töltött seggyverrel fölszerelve jött elibe, nemcsak országba szélére, de eléggé bámulatosan! — az osztrák birodalomhoz tartozó Cattaroba, a nélkül, hogy a helyőrség, mely különben is csak három századból áll, ellene szegüljön. Azt mondják, magas kormányunk engedte meg, mert kétségkívül nem illik, hogy az oroszlan egy egértől tartson. Ámde Cattarolakói, kik jól tudták, miként a montenegroi barbárok ezelőtt 50 évvel Cattarót, Canalet, Ragusát, Grávozát tüzzel-vassal pusztították, s azután sokszor, közelebből ez évben is az osztrák szomszéd falvakba rohantak, s raboltak, gyilkoltak, megrémülve házaikat becsukták, s a hegyekre futottak. De ő fennsége, kit a helybeli körkapitány, a derék Dojmi ur, nagy becsülettel fogadott s édesgetett, bekésen viselte magát, s minden bántalom nélkül vonult el. Azonban legott, hogy cetinjei residentijába érkezett, a menekülteket az osztrák kormánytól reclamálta; de erőteljes kormányunk nagylelkűen, emberiesen bánt, s követelésének nemcsak nem engedett, de sőt a dalmatiai katonák orman yzó Mamula ő nagyméltósága által azt válaszolta, miként rendelkezendika menekülteknek nemcsak batorságáról, de szükség esetében élelmükről is. Azonban a zug-fejedelem bátorkodott re-

*) Vigyen el engem az ördög, ha valamit tudok róla.

pressaliáról gondolkodni — nos poma natamus! — s legegység is Cattaro elzárta Montenegrótól, s a bazárt eltöltötte, a mi Cattaro lakóinak nem tréfa, mert többféle élelmiszert ottan szokták venni. Azonban ennivel nem elégtelt meg, de a menekültek közül két pópát s egy birtokost kezére kerítvén, a két első brevi manu bitófára kötötte, a harmadikat pedig elevenen nyársba vonatta, még pedig országa szélén, Cattarohoz nagyon közel, a körkapitány szállásával láthatólag szembe. A szerencsétlenek nyolcz nap óta még vesztőhelyükön vannak, s a léget mérgezik. Így beszélt ezt egy Cattaróból idejött őrnagy R. ur, kivel a tábornok urnál együtt elédeltem. Bár urunk ő felsége kormányja mielőbb nyomosan kérdené a kicsi Dionysióstól: quousque abutere patientia nostra! S bár a gondviselés ne késnék vele is úgy bánni, mint Crassus császárral bánt!

FARKAS SÁNDOR.

Ezen nagy fontosságú levélből láthatólag a kis Montenegró, miután török szomszédjának méltó elégtételétől éppen legnagyobb részben Ausztria közbenjárása folytán menekült, most hála fejében még hatalmas szomszédját merészli önmaga ellen ingerelni, míg kis tartománya keblében is a békületlenség magvai vagynak széthintve.

Talán e magatartás alapját veheti meg egy oly európai intézkedésnek, mely Montenegró irányában már soká nem késleltetik, s melynek végeredménye az lehet, hogy miután egy ily önéreje civilisáldni képtelen tartomány csak torzképeül áll a független országlásnak; az vagy Törökországhoz csatoltassék, vagy visszaadassék Ausztria magyar koronájához, innen szakadván ki úgy is eredetileg annak népessége.

KOLOZSVÁRI GÉPGYÁR.

A mint nem régen lapjaink Napló rovatában említve volt, a gazdasági-egylet gépészeti osztálya egyezkedésre lépett itteni gépész Rajka urral, melynek folytán közbenjárását ajánlotta irt gépész részére aláírás után 11,000 pforintot előállítani oly feltét alatt, hogy az ezen pénzalapon szervezendő gépgyár köteles leendő a gazdaság és műipar körében szükségelt gépeket ugyanazon szerkezettel és áron állítani elő, a mint azok Pesten vagy Londonban helyt állítatnak ki.

Azok részére, kik jelenleg pénzbeli részvételek által a gyár alapjának megvetéséhez járulnak, pénzüket után meghatározott százalék biztosítatik, és ezen most benyújtott segélypénz, vagy pénzűl kamatosul együtt fog visszafordítani, vagy a gépgyárban megrendelendő gépek árába fog szintén kamatosul együtt beszámíttatni.

Az ily kölcsönző részvényesek azon előnnyel bírnak, hogy a gépgyárban teendő megrendeléseik minden mások megrendelése előtt fognak teljesíteni.

Egy ily kölcsön részvény 10 pforintban állítatott meg, főként azért, hogy kisebb vagyonú gazdák és műparosok is képesek lehessenek minden nagyobb megerősítés nélkül, s gépszállásuk arányához képest, ezen vállalat érdekéhez járulni.

Ott még a gyűlés asztalán szerkesztve lön egy pár aláírási ív, melyet jelenlevők alá is írtunk, ki két, ki hat, ki tíz részvényt vállalván át magára, s ezzel meghatározottatott, hogy hasonló aláírási ívek országsszerte szétküldessenek.

Hogy e szétküldés minő mérvben történt meg, arról nincs ugyan tudomásom: de úgy értesültem, hogy az nem

melőzöttetett, s némi részvét ezen gazdaságunk s műiparunk érdekében oly fontos ügy irányában már jelentkezett is; azonban a részvét bővebb sürgetése a legközelebbi napoknak van fenntartva.

Megbírálva a gépészeti osztály ezen ügy mellett pártoló fellépését, lehetetlen azt nem helyeselni, ha elgondoljuk, hogy Erdélyben a gépészet terjedése már éppen életkérdéssé vált.

A gazdaság, a nyerstermelés lévén egyetlen életforrásunk, birtokaink észszerűbb beruházása, s a gabonához aránytalan kézmunkaerőnek gépek általi helyettesítése mulhatlan szükségünké vált.

Többé nemcsak az uradalmaknak; de a legkisebb birtokosnak egyénileg vagy társulatilag igénybe kell vennie a gépek segélyét, részint hogy a mulhatatlanul tagosítandó birtokait teljes művelés alá jöjjenek, részint hogy a földünk arányához a néptömeg nagyobb részének indolentiája folytán nem elegendő munkaerő szükségessége kipótoltassék.

A gépeknek távolabb helyekről, vagy éppen külföldről hozatala nemcsak annyiban terhel minket, és csüggesztette már is a gépek használata mellett rokonszenünket, hogy azoknak ára a hozatás díjával még szinte annyira emelkedik; de csüggesztette főként a miatt, mert a használat közben megromlott gépek kiigazítására, alkalmas közelségben kezeket nem találunk.

Kolozsvár Erdély legtermősebb és terebély vidékeinek középpontján fekvén, remélhetők, hogy ha keblében egy jól szervezett gépgyár létesül, mind a fuvarozás terhéért, mind a gépromlások feletti aggodalmoktól minket megmentvén, a géppeli gazdaságok lehetőségét legtermősebb vidékeinkben érvényesíteni képes leendő; míg más felől egy itteni gépgyár virágzása azon kedvező reményekkel kecsegtethet mindnyájunkat, hogy egy így hazánkba beplántált fája a gépészet tudományának csemetéket fog hajtani nem sokára minden városainkban, melyek megannyi termővidékek központját képezik.

Rajkáról jól tudjuk, hogy egyike a géptudomány magasabb fokán álló egyéniségeknek, ki évtizedek óta vas kitarással munkálkodik e téren hazánkban, mielőtt még a viszonyok az ő pályájának fontosságát így előtérbe állították volna. De azt is tudjuk, hogy egy gyárvállalat nagyobb mérvű igényeknek csakis kellő beruházással felelhet meg.

Mig illő pénzalappal a vállalat nincs ellátva, hogy benn a munkálkodók ereje illő szakok szerint felosztattassék, s míg a vállalkozónak alap nélküli állásában kapkodnia kell a nyereséyes munkák után, addig azon fő cél, mely mezőgazdaságunk emelésére vonatkozik, el nem érhető.

És pedig nemcsak a mezőgazdaság sürget egy jól rendezett s beruházott gépgyárt, Erdélyben már is kezdnek gyárak, gőzmalmok építtetni. Mi lesz sorsa bármely vállalatnak, ha az utolsó megromlott hengert vagy csigát is Pestről, Bécsből kell beszerezni az illetőknek.

Földbirtokosok, gyárnokok, műparosok egyiránt érdekelve lévén egy központi gépgyár irányában, bizást hisszük, hogy azon négyeszeres kölcsönrészvény, melyet Rajka ur a gazdasági-egylet gépészeti osztályának ellenőrködése mellett kibocsát, csakhamar el fog kelni, s egy jól szervezett gépgyár alapja meg lesz vetve.

DÓZSA D.

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Ragusa. (Dalmatiában). Jul. 1-én Midőn éppen a montenegróiak ügyéről levelem expedáltam önökhöz, kopogtatást hallék ajtómon, s belépett az ifju marquis Bona, ki éppen Stagno S. Motiza jószágából érkezett, s nekem a következő eseményt beszélte: Motiza, s még két falvak határain egyszerre egy temérdek nagy sötét fellegekhez hasonló sáska sereg lepte el a földet, mi a népet rémülésbe hozta, mely a helyett, hogy e pusztító ellent dorongokkal, s más szerekkel öldösné, taposná, a motizai plébánus urhoz folyamodott, ki a sáska táborba kimenvén, ott ez egész sáska seregére átkot is mondott, s melyre a nép úgy hitte, a sáskák mind elhalnak, s nem követte a marquis jó tanácsát, ki azt jóvalta, hogy tapossák, égessék, öljkék a sáskákat. Ámde másnap reggel, midőn kimentek, szomorúan látták, hogy mezejökön sáskák nincsenek többé ugyan; de nincs még csak egy fűszál is: a sáskák gabonát, fűvet, gyümölcsöt, mindent megemésztek, s úgy mentek tovább. Szomorú lecke, melyből a boldogtalan nép sokat tanulhatna! Ó a dalmatiai nép vaksága rettentő; de erről más alkalommal.

FARKAS S.

Marosvásárhely, jul. 14. M.-Vásárhely 10. részint nyilvános, részint magán tanintézetében a mult 1856/7 tanodai évben 1659 fű és leány nyert oktatást. És pedig az ev. ref. főgymnasium nyolcz osztályában 326, két elemi iskolában 138, theologiai két előkészületi osztályban 9, öszvesen: 473. Magán s intézeti jutalmat kitűnő jeles ifjak közül több mint 50-en nyertek, s érettségi vizsgálatra aug. hóban 21-kén állnak elő. Szentmiklós-utcai ev. ref. elemi iskolában 74 fű és 30 leány írás-s olvasás béli gyakorlatokra járt, ezeken kívül 84 mesterinas hallgatott szóbeli oktatást; a szentgyörgy-utcai ev. ref. leányiskolában 115 leány írni, olvasni tanult s 150 mesterinas hallgatott szóbeli tanítást. A kath. algymnasium 4 osztályában 100 nevelendő volt, ezek közül 20 stipendiummal. A normalis iskolák három osztályába 255 jártak. A kath. kántornál 47 leány-gyermekek írás és olvasást tanultak. Kath. lelkész által vallás-tanításban 38 leány részesült. Oskolai tanácsos ns. Fesztl. Károly ur közelebbi látogatása alkalmával több böles intézkedést tett, különösen egy leányiskola helyiségéről s a tanítónak 500 p. ft. fizetés biztosításáról, valamint az izraelita rabbival két osztályu iskola felállítását intézte el. A m. vásárhelyi kisdudóvoda 74 fű és 78 leány-gyermekek jár. Megjegyezni kívánjuk, hogy a tanév májusban kezdődvén, a gyermekek száma egyre nő, a mult évben 218 voltak. A kisdudóvoda részletes ismertetését más alkalomra halasztjuk. E köz intézeteken kívül Schuller ur magán neveldejében 50 meghaladó leány-gyermekek magyar és német nyelven nyer igen jó nevelést, s neje által női munkák tanulását, miért 12 évi tanítása után több szülők találan emlékeznek. Helvig Vilmos ur csak közelebből nyitott magán neveldejében 11 fű és 25 leány-gyermekek nyer oktatást német nyelven, s az ev. luth. megszűnt oskolájokat fogja mintegy kipótolni, hová azonban a német nyelv tanulásáért magyar urak gyermekei is járnak s neje szükséges és igen szép női munkákra tanítja az oda járó leány-gyermekeket. Kereskedői iskola gyakornokai 30 vannak, Erős G. magán rajz-oskolájába 25-en járnak.

nyedi és a gr. Kemény Sámuel-féle elpusztított gerendi könyvtáraknak több nagybecsű kéziratkezei, a kártekonny dűlűs adáz körmei közül kiragadtatva, az ő szép gyűjteményében leltek menhelyet. — Ily roppant munka, fáradozás, kitaró szorgalom közt, soha nem csüggedő, nem lankadó lélekkel megfűtött tudományos pályájának végszakaszán nyugott önértéssel mondhatá ő magáról:

„Szerettem a hazát!

Megszegtem kedvéért szívem örömeit;

Csakhogy látnám jöni ragyogó csillagát,

Reszkette gyűjtöttem éjeim méceit.”

Mert egészen gr. Kemény József valójást festi a költő, midőn így zengedez:

„A böles, kebeléből szívét kiszakasztja,

Néma falak között hervad arculatja,

Fejét mély gond epeztí.

Álmatlan szeméi méceikkel viradnak;

Kizárja örömit a ragyogó napnak,

Az áldást úgy terjesztí.”

(Folytatjuk.)

MAGYAR NŐ A TÁRSADALOMBAN.

Kolozsvárt, július 14-kén, 1857.

III.

Kedves barátom! Azt hiszed, hogy én annak, a mi szép és gyönyörűdött, ellensége vagyok? Korántse! de hogy mindig csak azon törjök eszűnk, miként mulassunk s mulatassunk, ezt megengeded, de hibának nézem; mert úgy veszem észre, hogy éppen mióta úgy hajhászunk az örömet s gyönyörűket, azóta kerülnek azok bennünk. Böles Salamont, mindegyik meg van a maga ideje. Hibáztatunk kell tehát mindent, a mi tulságba megy, így p. o. nagyot vétnek a szülők önmagok, de főképpen gyermekeik ellen, midőn azokat oly tulságosan öltöztetik. Időnkint, a hogy működnek, kellene felosztani nekik az örömeiket. Ha már kis korában mindennel bír a gyermek, ugyan nagyobb léve, mivel előzhetjük meg vágyait, mikor azo-

kat mind idő előtt engedők kifejlődni. Nagyon ritka eset az most, hogy a gyermek követelne ne legyen. Pedig meg lehetünk győződve, hogy a családi életben a legfőbb hiba, odaengedni a gyermeknek, hogy ő akarjon.

Csak ezelőtt harmincz-negyven évvel, többnyire tartották a magyar házaknál, hogy a míg az úrvacsorájával nem élt, gyermek-számban volt a leány, ez pedig 16—17 éves korában történik. Akkor mondották nagy leány, akkor kezdett öltözködni díszesebben, megjelenni közhelyeken, s ez egy nagy ünneplés volt a gyermek korában, mire készült, minek éveken át örvendett s mi czélpontja vala addigi kis világának, melyen túl nem szállának vágyai.

Ha jobbat nem adhatunk a régi szokások helyett, ne tiporjuk le azokat; mert az élet nem adhat egyebet, csak a mi annak határain belül esik, s ezt bölesen felosztani lenne a főfeladat.

Ha körülnézzük magunkat, most nincs gyermek, nincs öreg; mert a gyermek az idők szerepé s megfordítva azok a gyermekeket vették át. Minő gondatlanság a tekintet kockázatni! Az idő feletti harezok folynak; senki se akar megvélni, senki se akar gyermek lenni.

Ez az általános tegeződés se a magyarhoz illő. Más oly nemzeteknél, hol mindig szokás volt, talán igen; de a mi nemzetünk aristokratikus szellemű s az marad mindig, a mi csak áll. A nagy atyáinkat uramatyám, s anyáinkat asszonyanyám sat. így szólíták. Ha a köznép megharagszik nálánál nagyobbakra, tegezve szítja. Maradjunk őseink szokásánál, tartsk meg a tisztelet külső formáit; mert azok nélkül felszegek vagyunk.

A szeretet teremti a kihalásokat. Minden engedékenység a gyermekek iránt onnan származik. Uralkodjunk magunk felett; legyünk többször tagadók, mint megelőzők; mert javukra teszszük; tegezszük mi őket, de ők ne minket!

A napokban egy igen értelmes emberrel beszéltem a nőneveléről; keményen áll a mellett, hogy a leányt csak háznál kell nevelni; az igaz, hogy ott volna legjobb, de egy helyt nincs idő; más helyt nincs tudás, harmadik helyen nincs akarat, negyedik helyt nincs mód sat. s így száz közül evvel a megnyugvással, hogy legjobb honn nevelni, hát neveletlen marad legalább kilenczven.

Választassék minden intézethez legalább két főrangú asz-

szonyág, ki előjárónéja legyen az intézetnek, s hatalma az abban levő tanítókat a hibáért meginteni. Ezen választás történjék minden évben, mikor a gyermekek próbat adnak tanulmányaikról.

Hazáját szerető emberbarát, kiknek Istennek halál! nem vagyunk szűke, minden nagy előkészület nélkül megkezdheti a mult levelemben érintett leány-növlede alapítását. Mig képző-hetnének benn tanítónők, addig lehet bejártatni künnül, s megvagyok győződve, hogy találkozní fognak, kik örömet adnak kivált női munkákat értő honleányok közül órákat. Kövry ur még ezen eszmének egy más alkalommal megpendítésekor igéri, hogy a történezetből tart felolvasásokat; Sikó a rajzban ígerte volt utasítást adni, s így a kezdetet meg kellene mentől előbb tenni.

A szeretet s a részvét iratá velem e sorokat. Bár minden női kebelben viszhangra találna, akkor czéлом elérve lenne! Hozzátok gazdag nők, intézem kéresem; nézzétek, a férfiem gondoskodik mindennemű intézetekről, s ti is bñ pártoljátok, de ha gondolkodtok a nőnem állásáról, aligha megnyugtatónak találjátok. Tegyetek alapítványokat czélszerű leány-növledekre; ha ti megkezditek, nem maradnak el rokonitok, barátitok is azok pártolásától, s mily boldog érzet leend az nektek, ha ti lesztek, a kik az első magyar „gazdasszonyokat képző leány-növledek” alapját letezték, hány özvegynek s árvának le lesznek törőve könyei; mert ha ezunk, lelkünk kiképezett, nem rebegünk az élettől! s hány zsarnok-önkény nem leend az által megakadályozva, midőn a leány nem kell hogy férjet kénytelenségből válasszon; akkor a szeretet fogja a házasságokat kötni s boldogságra számíthatnak; szeretett hazánk felvirulása lebegien előttek, s az a búske öntudat, hogy nemes, a leg-nemesebb czél vezérli lépteiket. E sorok írójának pedig száznatok egy emlényfűzért, ki azt hñ ápolandja, s végül, kedves barátom, elvárom bírálatodat.

SIKÓ-PÜLÖP RÓZA.

Ennyi a száraz adatokkal kimutatott tényállás, smegjegyezni kívánjuk hogy a székely nép mindenütt, hol csak alkalom van, elnem mulasztja gyermekei tanítását s bár mielőbb jönne el a kegyes ohajtások legszentebbike, mely meghozza felsőbb intézkedés folytán minden helységnek néposkoláját. *)

R. L.

Sz. Kocsárd, jul. 8-án. (Felhívás az aranyos-marosparti olvasó egyesület érdekében.) Az 1834. körül felébredt szellemi élet olvasó-társulatok létesítésében tüntetvén ki főmozgatóját, e téren az aranyos-marosparti értelmiség is egy paszmát fogott fel, magyar olvasó-egyletet alakította, s néhány év leforgása alatt előbb négy, azután a részvevők szaporulával, két ezüst forintos részvényekből gyűlt jövedelméből magyar könyveket vásárolt. A g. b. Kemény családok országosan tisztelt hazafias áldozataiból, pedig nevezetes latin és német művekre tett szert, és az a közben közreadott magyar elmetermékek időnkénti beszerzésével, társulatunk könyvtára 1848-ig annyira nevelkedett, hogy midőn Felvincz városa, hol a könyvtár állott, felprédálták, már 800 darabnál több magyar könyv volt ezen egyesület birtokában. Ezen felül a n. szebeni takarékpénztárba 130 ezüst forint volt elhelyezve, hol ezen tőkéske 190 ezüst forinton felül emelkedett most a kamatjával együtt.

Miután e gyásznapok viharjai, nyomorjai elvonultak, s szellemi és anyagi életünk kezd újra kifésülni, nem szabad olvasó egyesületünknek a mivelésre felfogott tért paragon hagyni, magunk és fajunk jövődjének biztosítása igényli, hogy az előnkbe vett haladási utról le ne lépünk.

Áll ugyan, hogy marhavész, szárazság, jégverés, csimaszok, vízárakok összehatottak romlásunkra, s az új időkor anyagi szükségletei igyekezettünk gyümölcsseit annyira felemésztik, hogy kivált mi, csekély földbirtokos székelyek, bár mennyit urjuk a földet, mégis alig vagyunk képesek a ránk nehezdedt szokatlan terhek, rovatok mellett családunk fenntartásáról gondoskodni, és használni kell egész életrevalóságunkat, hogy életterheink sulya alatt össze ne roskadjunk; de azért nem mellőzhetjük szellemi tartozásainkat, az emberi leleményes elme sokat gondolt, és tett írásba, mióta egyesületi mozdonyunk kerekre megrekedt, s azokkal nekünk földtűró székelyeknek is szükséges megismerkednünk, hogy a sebesen haladó kortól el ne maradjunk. Ezen czél elérhetése végett első feladatunk, hogy újból összealakulva, közös erőnk s részvételünk által olvasó-egyletünket új folyamba indítsuk. Lám a keblünkben kinőtt gerendi olvasó-társulat a haladás és szellemi élvezet útján sebesen előre halad már.

Az Aranyos felső vidékén a régi kövendi olvasó egyesület helyében pedig Egerbegen egy derék olvasó-társulat bontakozék ki a század méhéből, és szellemi szükségletei kielégítésére, nem vár szájába ingyen sült galambot.

Szégyen volna nekünk, kiknek egyesületünk egy kis pénzalappal is kérkedhetik, amazoktól hátramaradnunk, a. m. újbóli, és m. portusi értelmiség, szellemi vágyát ismerve, remélhetjük, hogy nem fog háttérbe vonulni a részvétel elől. A szebeni-takarek pénztárban, mint említém, 190 ezüst forintot felül haladó összeg áll rendelkezésünkre. Így olvasó-egyletünk feleleveníthetése bizonyos, ha magunk is úgy akarunk.

Ennek folytán, kik részvényesei valánk, és lenni akarunk e vidéki olvasó-egyletnek, a régebben megállítva volt két ezüst forintos részvényt szíveskedjék a közelebbi augusztus utolsó napjáig, pénztárnok Magyarai Pál urhoz befizetni.

Mihelyt a részvétel illő mérvben nyilatkozik, s az egyesület ügyeinek rendezésére, szükséges személyzet megalkulhat, én, mint ezen egyesületnek legutóljára választott elnöke, a törvény-szabta uton közgyűlést tartandok, és igyekeznék fogok, a minden felőlől ohajtott egyesület rendezésére, és folyamba hozására alkalmat eszközölni.

Ezen felhívásom közzétételére a K. Közlöny t. szerkesztőségét, oly ígéretem mellett, kérem fel, hogy hatasterkörömből időszakonként teendő tudósításokkal, én is szívességet meghálálni igyekszem**).

FOSZTÓ KÁROLY.

Mező-Szengyel. (Folytatás.) De én nem ábrándozni jöttem e földre; s e lapot, melynek én is egyik szerény munkatársa vagyok, politika, s gazdasági ügyek érdeklik: erre kell jártam-keltemben fókintetelt lennem. Igen elmélnedni, észlelni, számolni, s nem ábrándozni, jelszavunk; s ezt inkább érzem most mint valaha, midőn egy kipusztult birtokot kell rendbe hoznom, melynek mostani jövedelme nem hajtja adóját. Felre hát te bájvidék milliói társak virágaiddal, hallgass el pacsirta, és ne ragyogj többé oly szépen szemeimnek éji pásztortűz, mert az ábránd kora lejárt nekünk, munkálnunk, számolnunk kell, hogy megélhessünk.

A mezőszéki föld természeténél fogva, habár sok

*) Ezen igen érdekes levél, mely egyik legnevezetesebb székely városunk nevelési statisztikáját hozza, mintául ajánlható, több városokbani érdemes írónaknak, kiktől, fölévenként ily kimutatást nagy köszönettel vennénk.

Szerk.

**) Mind e felszólalás közlését szerencsénknak, mind a szíves ígéretet reánk nézve igen lekötőzőnek nyilvánítjuk.

Szerk.

esőt kíván, s meg is kapta azt, az idén aligha megfelel az „Erdély Kanaana” nevezetnek. A rendkívüli sok eső miatt, mely gazdag szénatermést biztosított, s az őszi csimasz-fajtól még megmaradt gyér vetéseket némileg helyre is hozta, nem lesz itt bő aratás, hacsak valami rendkívüli jó időjárás, hosszú meleg ősz nem lesz, a megkészt tőrökűz is, melynek felénél több a gyengéje, szokolt bő termésé ellenére, $\frac{1}{3}$ -ra lepad. A helységekben birtokosság hat kapáló-eke birtokában van, s ezek játszanak a dologgal, mert egy ily ekéhez két ember és két jármás marha kell, hogy annyit dolgozzék vele, mint husz kapás, mely öszvegből levonva a két napszámot, egy nap alatt tizennyolczat nyert, s így alig egy hét alatt az eke ára 53 pft megfordult. Nem tanultak ezek a mi gazdáink logikát, mert különben teljes lehetetlen át nem látni az ily ekéknek a mostani drága napszám idejébeni szükségességét. Kapanapszám itt 20—24 p. kr. kaszanapszám 30 p. kr.rral fizetetik, ezen kívül négyszer enni, és pálinkát kell adni nekik. Így teljes lehetetlen gazdálkodni, így a mezőszéki birtokosság menthetetlenül veszve van a mostani gabona árral, s szükségei, kiadásai aránytalan ár-magasságával, s ezek után nem csudálkozom, hogy majd mindenütt a mezőszéki falvakban, a hajdani tekintélyes birtokosok udvaraiban zsidók székelnék, kik a birtokosság és nép felett, mint a pók, lesve újabb prédára igen jó geschäftet csinálnak. Ők országzszerbe szélitbe vásárolják a jószágokat, kijátszva a törvényt. Az ő vásári fogásuk ez: a megvett jószág kölvelébe beiratják a megszorult birtokossal, hogy tőle ez, s ez jószágát kivette 50. vagy 100. évre haszonbérbe, melynek évenkénti haszonbéri árat egészen előre 5—10. ezer pftokban kifizette, s ezen kívül az eladó volt tulajdonosnak kölcsönöz nagylelkűleg az irt időre minden kamat nélkül 5—10. ezer forintot, melyet a haszobér eltelése után a késő örökösök a zsidó örökösöknek tartoznak visszafizetni. Persze — bocsánat e szóért — a kölcsönzött 5—10. ezer pft. csak mesterfogás, mesedolog, egy olyan forma nagy nyomtatókö, mint a milyennel a káposztátszokták bölcsek gazdasszonyaink lenyomni, hogy érjék, sósuljon.

Igy, így megyen itt a világ folyása, s ha mind így atyáink drága vérén szerzett édes hazánkban idegenek, vagyontalan földön-futók leszünk; a föld, melyet hajdan török, tatár, s az armány minden ördöge nem volt képes tőlünk meghódítani, elveszik egy kis és z v e l az idegenek. El vagyunk a sok mindenféle viszontagságok után szegényedve, terményeinkért még a munkaért sem adják meg, és nincs a keresetnek, üzérkedésnek semmi útja, s erre még kilátásunk is elvesztett, főként ha a vasut elvégre is Szeben és Brassó felé fog eldőlni. Ha nem szerveztetnek gazdasági, és industrialis ügyeink, maga a kárpótlás is csak pészma adag lesz, igen rövid étellel kecsegtető. Vagyon-biztosítás, mezei rendőrség, tagosítás, hitelintézet — mindezek földiekkel játszó égi tünemények. Zúg, szédül a fejem, ha e föld, és nép viszonyaira gondolok, s így a legnevezetesebb, és említése méltó tárgyak mind ki mennek onnan. Segítsenek, tervezzenek hát önök ott Kolozsvárt valamit mind ezekről, és több lelki testi szükségünkről, s tegyenek is e tárgyban valamit, mindeneket felet a zsidók ellen valami orvasságot kellene gondolni, — nem olyan félét mind a milyent a poczegerek ellen szoktak használni nem! ha nem, hogy kine turjanak innen, orunkat, füleinket le ne harapják, éljenek ök is, mert Isten teremtményei, szenvedő emberek, — de több az országha bé ne jöjen, mert bőven elég a mi itt van. *)

(Vége következik.)

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

= Szerkesztőtársunk Halmágyi Sándor „Bálinti” című beszéde végén említett kard történetére vonatkozólag, e lapok főmunkatársához intézett levelében mélt. hílibi Gál János urnak, a következő érdekes passzus fordul elő, melynek közreadására az ügy érdekessége folytán bátorságot vettünk: „Engedjen egy megjegyzést, a Halmágyitól irt „Bálinti” beszélyre, melyet im mint ezen csatládának tagja (nagyanyám Bálinti Terézia volt, birtokaim többire is jogon bírom) bátor vagyok tenni. Halmágyi azt írja, nem tudja: Ujlaki Nagy Bálintnak vannak-e maradékai? Igen is vagynak, leányágom én és testvérem, egy gróf Lázár Klára Herczeg Jánosné, kinek anyja szintúgy Bálinti leány volt és gróf Kornis Imre, kinek felesége Bálinti Mária volt. De ha H. fúmaradékok értett: ugy is van maradéka t. i. Bálinti József Ernőben. Őcsém uram öt megjegyzésben utolsó ivadéknak teszi. Ez nem úgy áll, mert neki szép kis fia van, mintegy hét éves. Mi a familia kardját illeti: ez Bálinti Józsefnél volt a forradalomig, de mikor Gedeon M. Várhelyi bevette: Biedersfeld nevű hadnagy, a medgyesi városhírnök Biedersfeldnek fia, tette rá kezét. Bálinti József felment panaszra Augustus városmegbíráshoz, a ki parancsolta is visszaadattatását, de hadnagy Biedersfeld azt mégis elvitte. Hova lett aztán a kard B. József nem tudja, mert ezen hadnagy elesett a piski-i csatában. Egyébiránt, ha őcsém uramnak Medgyesen vagy a körül valami kapcsolata lenne, igen jó volna a

*) Ezen haj ellen recept: legyen a magyar és oláh életrevalóbb mint a zsidó, lám a szászok nem félnek tőlük, s biz a székelyek közé sem tudnak igen beharapózni; a zsidó iparos nemzetek, francziák, angolok, s németek közt, egyik a legügyesebb népek közül, mely kereskedelmekben, írodalmukban, szép szerepet játszik. Tegyük őket hasonló életrevalóságunk által uagunkra nézve hasznosakká, hogy ki ne zsákmányolhassanak, de speculatív eszköz által kiható forgalmat eszközöljenek árucikkjeinknek, természetjeinknek.

Szerk.

Biedersfeld rokonainál tudakozódni, mert ily diszkardot ő basojosan vitt útközetbe. A ki visszaszolgáltatja nekünk e historiai nevezetességi szabályt, annak mi szép váltságot ígérünk.”

Midőne sorokat nyilvánosságra hozzuk, nem mulaszthatjuk el lapjainkat, s különösen a szebeni és brassói német és román lapokat is tisztelettel fölívni, hogy azokat szintén átvenni szíveskedjenek, minden történeti emlékeket kedvelő előtt öröndetes leendvén ezen szablya visszaszerzése, talán remélhetjük, hogy az illető, kinek az most birtokában van, lenne oly ildomos és visszaszolgáltatná.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez a cs. k. megerősítést nyert „Erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat” állásának első félévi következő kimutatása 1857-ben. A tüzkármentésnél: áthozatala mult évről: 1,591,548 ft—kr; gyarapodás a folyó félév alatt: 880,783 „ 11 „ Összesen: 2,472,331 ft 11 kr. A jégkármentésnél: gyarapodás a folyó félév alatt: 820,949 „ 48 „ Összesen: 3,293,280 „ 59 „, biztosított öszlettel. Fődezeti pénzerő: A tüzkármentésnél: különféle áthozatok és tartalék a mult évről: 18,040 ft 23 kr; gyarapodás a folyó félév alatt: 11,704 „ 36 „ Összesen: 29,744 ft 59 kr, s ezen fölül: 131,793 ft 36 kr díjpótléki kötelezettség. A jégkármentésnél: különféle áthozatok és tartalék a mult évről: 5,600 ft 16 kr; gyarapodás a folyó félév alatt: 21,904 ft 15 kr. Összesen: 27,504 ft 31 kr s ezen fölül: 65,712 ft 45 kr díjpótléki kötelezettség. Összesen: 57,249 ft 30 kr s ezen fölül: 197,506 ft 21 kr. E szerint 3,293,280 ft 59 kr biztosított öszlettel 1857-nek 1-ső féléve alatt az általános fődezeti pénzerő: 254,705 ft 51 kr pp., vagyis $\frac{73}{100}$ -re emelkedet, s a káresemények száma ez időszaktól a tüzkármentésnél 43, a jégmentésnél 19. A társulat jelen állását az elenyészett 1856-nak első félévi kimutatásával, a mikor 2,476,775 ft biztosított értékre 198,447 ft fődezeti pénzerő mutatkozott összehasonlítva, azon öröndetes eredmény tünik elő: miszerint e társulat mostan, ugyanazon időszak alatt gyarapodásképpen, a biztosított mennyiségnél 816,506 ft 59 krnyi, s a fődezeti pénzerőnél 56,308 ft 51 krnyi gyarapodást mutathat fel. E szerint a főlebbi biztosított értékhez képest az ott kimutatott pénzerőben, melyet e társulat tagjai az előfordulható káresemények fedezésére egymásnak kölcsönösen nyújtanak, aránylag a legnagyobb kezesség található, mely arány szerint minden 100 millió forintnyi biztosított összeg után legalább is 7,730,000 ft-ra emelkedő kezesség tömeg fejlődik ki. Kolozsvárt, július 1-jén, 1857. A cs. k. megerősítést nyert erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat igazgatóságától.

* Haláleset! Ágoston István, ki állítólag vagyona egy részét a helybeli unitárius Collegiumnak hagyományozta, f. hó 13-án reggel élete 46-dik évében egy jobb létre szenderült át.

* A kolozsvári casino a jelen hó 31-én d. előtt 9 ember közgyűlést fog tartani.

* A „Vasárnapi Újság” pályakérdésére: „Mészitessék egy a magyar nemzet művelődési történetét tárgyzó mű az Árpádok korszakából, a jutalom 10 arany” — három munka érkezett be, s ezek között a bírálók Vass József kegyes szerzetbeli áldozár s kolozsvári nagygyimnasiumi tanár munkájának ítélték a jutalmat.

* A cs. k. ausztriai keresk. ipar-hitelbank főkintézete Brassóban f. hó elején megkezdé tevékenységét.

* Az „Ö. Ztg.” marosvásárhelyi levelezője az erdélyi löversenyek fontosságáról szólván, a székely lovat igen érdekesen írja le. Állítása szerint e lófaj, a mi a kitarást és nélkülözéseket illeti, még az angol paripát is legyőzi. A székely lovat nem kell takarítani, ápolni, nyargalás után takaróba és pokróczokba burkolni, órákig jártatni, tactusra étetni sat. ha a székely kimerült, bátran végig fektethet szekerében, lova minden akadályon keresztül, vad zuhatagok mellett, s szédítő örvények szélén oly biztosan halad, mintha a legügyesebb kéz kormányozná. Az ügyes rajzoló, kinek élénk leírását csak rövidke kivonatban közölhetjük, azon ohajtását fejezi ki, bár e mind inkább gyérülő lófaj tenyésztésére éademlett figyelem fordíttának!

* Szerdahelyi Kálmán hazánkfia, a pesti nemzeti színház rendes tagja, a kit tavalyi vendégszereplésekor a kolozsvári közönség oly lelkesen fogadott, s a kit a pesti színházok folytonosan, mint egyikét a legtehetségesebb fiatal színészeknek, dícsérnek a Szeleburdi-féle szerepekben, a „Magyar Posta” értesítése szerint Benke Józseffel házassági frigyre lépett. Ifjabb Lendvay Márton meg Fancsi Ilkával váltott jegyet a hölgyfutár szerint. Hasonló érdekes újságokkal nem kedveskedhetünk Kolozsvárról.

* Nyilvános köszönet. Alóllírtak az „erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat” igazgatóságának ezenel hálás köszönetünket nyilvánítjuk azon emberbaráti pontos eljárásért, melyszerint Magyarországon Gömörmegyébe kebelezett Ochitina helységében felvő, s a tiszt. társulat biztosítása alatt lakházainkért s egyéb gazdasági épületeinkért, melyek a folyó évi május 6-án esti 9—10 óra között dühöngött tűzvész által részint elhamvasztattak, részint azon alkalmattal leromboltattak: a kárfelvételi okmányok beszolettatása után a teljes kárpótlást, a csetnek-városi tek. ügyvivősege által rögtön kifizetelni méltóztatott. Kelt Ochitinán, július 1-ső napján, 1857. Gelller Mátyás. Jakabucsán András. Beró András. Hritz András. Belján Márton. Smják János.

Gabona ár. Bécsi mérőjét vagyis két nagy vékát számítva. Jul. 9-ről 1857. Tisztabuza: 3 fr 44 kr. Elegy buza: 2 ft 37 kr. Rozs: 1 ft 28 kr. Árpa: 1 ft 36 kr. Zab: 1 ft 6 kr. Törökbuza: 1 ft 20 kr v. ba.

K Ü L F Ö L D.

Francziaország. A párisi új választások eredménye roppant sansatiot gerjesztett; azonban mégis a választási eredmények által kelesztett érzelmek nem nyilvánulnak oly erőlyesen, mint két hét előtt. Csupán a St. Marceau-külvárosban, hol mintegy 1000 timár-munkás lakik, uralkodott jul. 6-án este nagy élénkség. — A börzére a választási eredmény nagy benyomást tett. A hivatalos körökben az nagyon természetesen nem igen tetszett, s hihetőleg befolyással lesz a kormány legközelebb folytatandó útjára. Már most is komor hírek szarnyalnak; arról beszélnek, hogy erőlyes emberek fognak

a kormány élére hivatni, s a sajtó is még inkább meg fog szorítani. A bonapartisták között két irány versenyez a befolyás felé. A Persigny-párt az eddigi intézményekbe szabadelvűbbet szeretne oltani, s a jövőt csak ekként hiszi biztosítani. A Morny-párt pedig csak az abszolutizmusból látja a Napoleon-dynastia fenntartásának alapját.

A párisi választásokban rejlt tanulságot oly szemfüles ember mint Napoleon Lajos nem igen fogja megvetni. Már is azt látszik mutatni Angolhonbai utazásával, hogy az alkotmányos érzelmeiket legalább tanácsos dolog állítani, s szabadabb intézmények remélhetőségével kecsegtetni.

— A választási eredmény azonban nem csak a kormány jövőbeli magatartására, hanem, mint a „Deuts. Allg. Ztg.”-nak írják, az orleanista-párt politikájára is befolyással fog lenni. Ez utóbbi ugyanis át kezdte látni, hogy a maga céljait a tömegek közreműködése nélkül soha sem fogja elérni, s e végett nem árt egy demokratiai pirosítót is használni, hogy a politikai színpadon fölléphessen. A „Journal des Debats” hozzá csatlakozott e színpad mögötti halk mozgalomhoz.

A diplomatiiai testület még a kormánytól is erősebben meg volna hatva a választási eredmény által. Azt hiszik, hogy a demokrata-párt a nem remélt siker által felbátorítva, most már szilárdabban fogja magát szervezni, hogy saját befolyását a nem sokára következő megye és községtanácsi választásoknál is érvényesítse.

Anglia. Keletindiaól Londonba legjobb esetben is jul. 12. vagy 13-ka előtt nem érkezik meg a hivatalos posta. Valami nevezetes azonban nem történhetett; mivel az angol kormány azon nézetben van, hogy a bombay-i hatóságok fontosabb dolgok esetében külön gőzöst fognának sürgönyökkel útnak indítani. Főhibájuk emelik ki az indiai hadsereg szervezetének, hogy az abban szolgáló európaiak száma a benszülöttek számához képest föltötte csekély. Egy az indiai viszonyokba mélyen beavatott parlamenti tag a „Times”-ban azon javaslatot teszi, miszerint a benszülöttek toborzását meg kellene szüntetni mindaddig, míg a benszülött csapatok száma a jelenlegi 250,000 menő létszámról 80,000-re sülyed le; ellenben az európai csapatokat 80,000 főre kellene fölemelni. Akkor helyre lenne állítva a kellett arány. E mellett tanácsolja, hogy az indiai nem rendes csapatokat főleg a ghurkák, síkhek és beludzsokból kellene kie-

gészíteni. A „Times” egy vezércikkében e javaslatok czélszerűségét elismeri.

Németország. Néhány német deák azon gondolatra jött, hogy az elbocsátott slezvig-holsteini hivatalnokok felségelésére sörjegyekkel kellene adakozni, kimutatván, hogy ha valamennyi német közlötlenként csak ötszázszáz adnának egy pohár sör, illetőleg az egy pohár sörért járó egy garas!, mindannyiszor legalább 25,000 ft gyűlne egybe, néhány hét alatt pedig elég pénz volna együtt azon elhagyottak teljes felségelésére. Az eszmét felkapták, s valóítását már meg is kezdték.

U P O S T A.

A keletindiai események az első helyen említést igénylik; egy távirati sürgöny Bombayből június 13-ról következő fontos tudósításokat hoz: „A fölkelés egész Bengáliában és éjszakai nyugaton általános. Az angolok Delhinél fényes sikert vívtak ki. A fölkelők a városba visszanyomattak, 26 ágyút foglaltak el tőlök, és a város melletti magaslatokat az angolok megszállották. Pendsab nyugodt.”

Londonból jul. 12-ről táviratozzák: Az „Observer” jelenti: Bengalia és Kalkuttában több mint 36,000 szípoi hagyta el a zászlókat; a benszülött nép nyugodtan viseli magát. Tegnap ministertanács tartott. Sir Collin Campbell mint fővezér ma Indiába fog utazni. „Ugy látszik szaván fogják a „Times”-t, s Angliának meg kell szorítania magát, hogy Keletindia új-ból meghódítsa.

— Chinában is ma holnap harciasabb képet öltend a dolgok folyása. Hongkongból jun. 11-ről táviratozzák: A Kanton folyón Elliot parancsnoksága alatt támadást rendeznek a chinaiak dzsunke (hajó) hada ellen.

Italiából folyvást tudósítanak a hirtelen átvonult vihar részleteiről, a mikből kitűnik, hogy ez újabb forradalmi összeesküvés nemcsak a szegény citromország szorított, hanem Francia- s Spanyolország, s tán máshová is ki volt ágazva, s oly roppant eszközök voltak rendelkezésre álltak, mint talán eddig egy kísérlet sem. Genuában kivált egész fegyverraktárakat, s aknákat találtak, sőt szándék lett volna ott 30,000 puskát osztani ki a nép között, a mely pedig különösen a szárd királyságban idegenkedik az oly eszeveszett törekvésektől.

A Nápolyból jövő hírek egymással ellenkezők, annyi való, hogy a calabrai fölkelés hírének támogatja semmi hiteles adat. A „Daily News” kárhoztatja a nápolyi királyt a lazzaronik föllegyverzésért. Igen mélynek kell ott lenni a rozshangulatnak, hol a király beenszülött és helyéziai zsoldosaiban nem bízva, 50 — 60,000 banditából álló testőrséget nem vél nélkülözhetni.

A „Pays” jul. 12-ki száma szerint Nápoly csendes volt. Mazzininak, ki mint mondják, Genuából távozta után másfél napig Turinban volt, semmi nyoma.

Spanyolországban is volt itt-ott lázadási kísérlet, de elnyomották a vezető is kézre került. Katonai törvényszékek működnek.

— A francia munkások azt kívánják az ellenzéki követektől, hogy ha már megválasztatták magokat, tegyék le az esküt, s szóljanak, működjenek a kamarában a szabadság érdekében.

— A porta minden dunafejedelemségbeli menekültnek, kik az utóbbi kilencz év alatt hazájokból eltávoztak, a kaimakámok ellenzéke dacára, kivétel nélkül megengedte a hazatérést.

— A stambuli angol követ újabb utasításokat vett, melyek szerint az angol kormány a dunafejedelemségek törvénykezési és katonai szempontból leendő egye-

N y i l t t é r .

Családi viszonyaim a kedves Kolozsvár öléből, hol földi pályám tizenhatsz évét futám meg, szülőföldem, Beszterce felé intenek. E megható perczben, keblem ihlettsége készí felejthetetlen zenészi barátaim s kegyes pártfogóimhoz intézni egy forró „isten-hozzádat!” Fogadják kegygyel azon kegyeletteljes őszinte vallomást, hogy életem legedese emlékei örökre e drága vidékek felé lebegtetik lelkemet! Kolozsvárt, július 18-án, 1857.

RAUPENSTRAUCH ERNŐ,
zongora-mester.

Sajtóhíra. Mult számunkban hibáson vala szelve a „Külföld” rovatban a nápolyi fölkelőknek Padua melletti megveretése Padua helyett. MAI SZÁMUNKBAN 3-ik old. „Kolozsvári Napló” rovatban: „A kolozsvári casino a jelen hó 31-én d. e. 9 embér közgyűlést fog tartani” hibáson szedődven „9 órakor” helyett.

Bécsi bűrzén. Július 18-dikán: Magyar urbéri pap. 81/4, Nemzeti kölesün 85/16, Arany pénz 7/2, Ezüst 4/1.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Szám 2244.

(2—3)

Sz. 2245.

(2—3)

HIRDETMÉNY

a földterhermentesítési kárpótlási tőkék kirendelése tárgyában.

A szászvárosi es. k. kerületi törvényszék részéről a földterhermentesítési országos bizottmánytól átkérkezett 1857 június 13-ról 5,437 sz. a. kelt jogérvényes, fölszámítási határozat folytán szászvárosi Pal Zsófia asszonyság részére a megszűnt urbéri szolgálmanyok kárpótlásul:

- Bokajban 143 hold és 136 $\square$ öl szántófölddel bíró 19 telek után 3356 frt. 31 $\frac{1}{2}$ kr. tőkeösszeg, 1857 július 1. sőtől járó kamattal,
- Kurpenyben 12 holdat és 66 $\square$ öllet tevő három telek után 200 frt. 41 $\frac{1}{4}$ kr. 50 kr. kamattal,
- Valye mareban 31 holdat és 864 $\square$ öllet tevő öt telek után 525 frt. 40 kr. 50 kr. kamattal,
- Nyirmezőben 94 holdat és 814 $\square$ öllet tevő tizenhárom telek után 1575 frt. 6 $\frac{3}{4}$ kr. 50 kr. kamattal
- Homoródon 92 holdat és 1167 $\square$ öllet tevő nyolcz telek után 2,163 frt. 41 kr. 1 frt. 10 kr. kamattal, ennél fogva 1857 július 1. sejtől járó kamattal 7,821 pfrt és 40 $\frac{1}{2}$ kr. tőkeösszeg és 1176 pfrt 59 $\frac{1}{4}$ pkr kamathátralék előlegesen utalványoztatván, a kárpótlási tőkék kirendelésnek teljesítése végetti eljárás ezennel megnyitattik. Erre nézve hirdetményi határidőül 1857 szeptember 20 ka, tárgyalási hatánapul pedig 1857 november 20-dika délelőtt, oly megjegyzéssel tüzetik ki, hogy a hirdetményi határidő elmulasztása és a tárgyalási hatánapról elmaradás ellen az előbbi állapotban visszahelyezés meg nem enged ető. Ehez képpst felszólítottanak:

1-ör Azok, kik az elősorolt kármentesített jószágok vagy jogokrai igényeket az 1853 ik évi majus 29-én kelt, nyiltparancs főbírod. törvénylap 100. sz. engedélyéhez képpst az 1854. augustus végével lejárt egy évi határidő alatt bírőlag érvényesítették, hogy az iránt magokat igazolják.

2-ör Azokat, kiket az idézett nyiltparancs engedélyéhez képpst a visszaváltási jog érvényesítése végett még hosszabb határidő illet, — hogy ezen igényt okiratokkal támogatva jelentsek be, vagy magokat a megindítása iránt igazolják.

3-ör Azok, kik a kárpótlási tőkére, vagy annak kamataira igényt más jogczimből támasztanak, — hogy ebbéli jogait érvényesítsék.

4-er Azon hitelezők, kik követeléseiknek 1856 évi martius 1-je előtt eszközölt bétáblázása folytán a kármentesített jószágra elsőbbségi jogokat nyertek, — és a kárpótlási tőkéből kielégítéshez igényt akarnak formálni, ezen igényt jelentsek be, megjegyezve, miszerint ebbéli igazolásuknak és bejelentésüknek a fentebb kitűzött hirdetményi határidő alatt a bejelentés és minden esetrei hitelesített felhatalmazványával ellátandó képviselőjének vezeték és keresztnévük és lakáshelyük pontos föladása mellett annál bizonyosabban szükség megtörténni, mivel ellenkező esetben mindezen személyek a kárpótlási tőke kirendelése iránti tárgyalásból ki fognak rekesztetni, s az 1. 2. 3-ik pontok alatt kijelletteknek csupán az tartatik föl, netalán jogait csak az ellen érvényesíthessék, kiknek a kárpótlási tőke s kamatai huzásairai joga a tőke kirendelése iránti tárgyalásnál elismertett.

Végre azok, kik a fentebb meghatározott igazolásukat, vagy bejelentésüket a hirdetményi határidő alatt benyújtandották, ezennel felhívatnak, hogy a kárpótlási tőke kirendelése végetti tárgyalásra a fent kitűzött tárgyalási hatánapon ezen bíróság előtt személyesen vagy törvényes meghatalmazottjaik által annál bizonyosabban jelenjenek meg, mivel különben ugy fognak tekintetni, mintha semmi igazolást vagy bejelentést nem nyújtottak volna be; egy utal értesíttetnek az illetők, hogy a fennemlített tárgyaláskor a földadóra nézve ideiglenileg felállított országos bizottmány által netalán utólagosan kitisztázott tőkére is figyelem fog fordítatni, és hogy mindazon hitelezők, kik bejelentésüket elmulasztották, minden ebbéli igényüket a fennemlített császári nyiltparancs 25-ik §-sa 4-ik szakában elősorolt megszorítások mellett elvesztendik.

A hirdetményi határidő alatt beérkezett igazolások és bejelentések, ugy szintén a lejárt vagy tüstént felmondható adósságoknak a kárpótlási, tőkére utalása iránti kérvények a hivatalos órák alatt az irodában megtekinthetők lesznek.

Szászváros, július 6-dikán, 1857.

A szászvárosi es. kir. kerületi törvényszék üléséből.

HIRDETMÉNY

a földterhermentesítési kárpótlási tőkék kirendelése tárgyában.

A szászvárosi es. k. kerületi törvényszék részéről, a földterhermentesítési országos bizottmánytól átkérkezett, 1857 június 13-ról 5,438 sz. a. kelt, jogérvényes fölszámítási határozat folytán bokaji Sárosi László ur részére a megsz nt urbéri szolgálmanyok végleges kárpótlásul:

- Bokajban fekvő, 88 holdat és 20 $\square$ öllet tevő 10 telek után 2053 pengő frt és 37 $\frac{1}{2}$ pkr. tőkeösszeg, 1 frt. 10 kr. kamattal,
- Benczenen egy 10 holdat és 1,337 $\square$ öllet tevő telek után, 1 frt. és 10 kr. kamattal 252 frt. 49 $\frac{3}{4}$ kr. pengőben.
- Kurpenyben egy 6 holdat és 170 $\square$ öllet tevő telek után, 50 pkr. kamattal, 101 frt. 46 $\frac{1}{4}$ kr. pengőben
- Nyirmezőn (Váleny) egy 16 holdat és 830 $\square$ öllet tevő telek után, 50 kr. kamattal, 275 frt. és 18 kr. pengőben

és így összesen: 2,683 frt 32 $\frac{1}{4}$ kr. kárpótlási tőke és 548 frt 5 kr. kamathátralék utalványoztatván, a kárpótlási tőkék kirendelésnek teljesítése végetti eljárás ezennel megnyitattik. Erre nézve hirdetményi határidőül 1857 szeptember 21-dike, tárgyalási hatánapul pedig 1857 november 21-dike d. e. 9 óra, oly megjegyzéssel tüzetik ki, hogy a hirdetményi határidő elmulasztása és a tárgyalási hatánapról elmaradás ellen, az előbbi állapotban visszahelyezés meg nem engedhető. Ehez képpst felszólítottanak:

1-ör. Azok, kik az elősorolt kármentesített jószágok vagy jogokrai igényeket az 1853-dik évi majus 29-én kelt, nyiltparancs főbírod. törvénylap 100. sz. engedélyéhez képpst az 1854. augustus végével lejárt egy évi határidő alatt bírőlag érvényesítették, hogy az iránt magokat igazolják.

2-ör. Azokat, kiket az idézett nyiltparancs engedélyéhez képpst a visszaváltási jog érvényesítése végett még hosszabb határidő illet, — hogy ezen igényt okiratokkal támogatva jelentsek be, vagy magokat a per megindítása iránt igazolják.

3-ör. Azok, kik a kárpótlási tőkére, vagy annak kamataira igényt más jogczimből támasztanak, — hogy ebbéli jogait érvényesítsék.

4-er. Azon hitelezők, kik követeléseiknek 1856 évi mártius 1-je előtt eszközölt bétáblázása folytán a kármentesített jószágra elsőbbségi jogokat nyertek, — és a kárpótlási tőkéből kielégítéshez igényt akarnak formálni, ezen igényt jelentsek be, megjegyezve, miszerint ebbéli igazolásuknak és bejelentésüknek a fentebb kitűzött hirdetményi határidő alatt a bejelentés és minden esetrei hitelesített felhatalmazványával ellátandó képviselőjének vezeték és keresztnévük és lakáshelyük pontos föladása mellett annál bizonyosabban szükség megtörténni, mivel ellenkező esetben mindezen személyek a kárpótlási tőke kirendelése iránti tárgyalásból ki fognak rekesztetni, s az 1. 2. 3-ik pontok alatt kijelletteknek csupán az tartatik föl, hogy netalán jogait csak az ellen érvényesíthessék, kiknek a kárpótlási tőke s kamatai huzásairai joga a tőke kirendelése iránti tárgyalásnál elismertett.

Végre azok, kik a fentebb meghatározott igazolásukat, vagy bejelentésüket a hirdetményi határidő alatt benyújtandották, ezennel felhívatnak, hogy a kárpótlási tőke kirendelése végetti tárgyalásra a fent kitűzött tárgyalási hatánapon ezen bíróság előtt személyesen vagy törvényes meghatalmazottjaik által annál bizonyosabban jelenjenek meg, mivel különben ugy fognak tekintetni, mintha semmi igazolást vagy bejelentést nem nyújtottak volna be; egyuttal értesíttetnek az illetők, hogy a fennemlített tárgyaláskor a földadóra nézve ideiglenileg felállított országos bizottmány által netalán utólagosan kitisztázott tőkére is figyelem fog fordítatni, és hogy mindazon hitelezők, kik bejelentésüket elmulasztották, minden ebbéli igényüket a fennemlített császári nyiltparancs 25-ik §-sa 4-ik szakában elősorolt megszorítások mellett elvesztendik.

A hirdetményi határidő alatt beérkezett igazolások és bejelentések, ugy szintén a lejárt vagy tüstént felmondható adósságoknak a kárpótlási, tőkére utalása iránti kérvények a hivatalos órák alatt az irodában megtekinthetők lesznek.

Szászváros, 6-dik július, 1857.

A szászvárosi es. kir. kerületi törvényszék üléséből.

Mai számunkhoz egy fél ív melléklet van csatolva.